

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (39)

Вінниця – 2022

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

ВИПУСК № 1 (39)

Свідоцтво про державну реєстрацію

друкованого засобу масової інформації

Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року

Журнал

(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, російська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Конкурси

Номер затверджено на засіданні науково-методичної ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 3 від 18 лютого 2022 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.; **відповідальний редактор:** методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Заболотний В.Ф., д.філ.н. Войцехівська Н.К., д.філ.н., проф. Слободинська Т.С., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В., к.мист-ства Іскра С.І., к.пед.н. Головська І.В., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Луцинкевич Л.А., Царик А.П.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу/[ред.кол.: Войцехівський К.Ф. (гол.ред) та інші]. – Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2022. – Випуск 1(39). – 124с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2022

ЗМІСТ

<i>СЛОВО РЕДАКТОРА</i>	<i>6</i>
------------------------------	----------

ЛАБОРАТОРІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ, МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

Тарашевська О.В., Цісар І.В.

Здоров'язбережувальні технології на заняттях з логоритміки	7
--	---

Калашнюк Є.Й.

Національне мистецтво як чинник формування професійної культури та компетентності майбутнього вчителя музики.....	10
---	----

Павленко М. В.

Фортепіанна мініатюра як засіб художньо-естетичного розвитку здобувачів освіти	13
--	----

Мельник А. Ю.

Інноваційні стратегії навчання для сучасної педагогіки.....	17
---	----

Нечипоренко Т.А.

Сучасні виховні технології в позакласній виховній роботі	21
--	----

Матвієнко Н.А.

Розвиток критичного мислення на уроках української мови та літератури	34
---	----

Бевз В.В.

Тестовий контроль у методах і засобах особистісно-орієнтованого навчання ...	37
--	----

Буга О.І.

Економічні ділові ігри на базі комп'ютерних технологій	43
--	----

ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ

Стасенко А.М.

Корисні поради при підготовці до ЗНО з історії України здобувачів освіти в умовах змішаного навчання	47
--	----

Бабій В.М.

Бідність в Україні: міф чи реальність	50
---	----

Марценюк О.Г.

З досвіду укладання практикуму до атестації іншомовного читання та говоріння (анотація видання).....	55
--	----

ЛАБОРАТОРІЯ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Сіранчук Тетяна

Екологічна стежка як перший крок до екологічної свідомості дошкільника.....	71
---	----

Щаслива Юлія	
Використання елементів арт-терапії в корекційно-виховній роботі з дітьми	74
Кича Наталія	
Педагогічні умови підготовки вчителя початкових класів до організації освітнього процесу в дистанційному режимі	78
Зінченко Віта	
Теоретичні основи впровадження змішаного навчання в систему підготовки майбутніх вчителів початкової школи	82
Присяжнюк Д.С., Мартинюк Ю.Г.	
Вінницькі силовики на міжнародній арені	88
Романуха Ю. В., Кушко І. С.	
Минуле та нові звершення Обласного наукового ліцею-інтернату КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»	92
Клапко С.В.,	
Видатний український мислитель і письменник Сковорода Григорій Савич	
Конкурси	97
Вимоги до підготовки науково-методичних статей з Збірника «Вісник науково-методичних досліджень» Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»	104
Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням національного стандарту України дсту 8302:2015	118
Вимоги до підготовки науково-методичних статей збірника «Вісник науково-методичних досліджень» Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»	124

варіативність, колективність, мистецтва, що виступають культурно-традиційність, контактна комунікація, історичною, етико-естетичною, збереження в пам'яті. Вивчаючи аксіологічною, пізнавальною та етнічною механізми творчої діяльності, майбутні базою, що сприяє формуванню вчителі засвоюють якісну специфіку, моральних установок, соціальної властиву народному і професійному активності, розвиненості творчих виконанню і перетворюють набуті знання здібностей, високій культурі спілкування, й уміння в галузь музичної педагогіки. компетентності.

Виходячи зі сказаного, підкреслимо значимість традицій національного

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Каган М. Філософія культури. - СПб, 1996. - 415 с.
2. Ляшенко І. Національні традиції в музиці як історичний процес.- К., 1991. - 350 с.
3. Хома О. Модерна та постмодерна перспективи в філософії культури.- К., 1999. - 44 с.

Стаття надійшла до редакції
21 січня 2022

ФОРТЕПІАННА МІНІАТЮРА ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

УДК 378.011.3-052:780.616.432]:7

ПАВЛЕНКО М. В.,

викладач факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Abstract. The article highlights the importance of piano miniatures in the artistic and aesthetic development of students, defines the concept of cyclical form, the development of musical miniatures in the historical context. The urgency of the specified problem is theoretically substantiated. The modern scientific and methodical literature is analyzed, which testifies to the significant interest of researchers, teachers-musicians in the cycle of musical miniatures. The analysis of key concepts is carried out. Features and principles of special style of detail in miniature are found out.

Key words: cyclic form, musical miniature, piano miniature.

Постановка проблеми. Особистісна орієнтація сучасної освіти передбачає залучення молоді до художньо-естетичного досвіду людства, до творчості, що є основою художньо-естетичного розвитку особистості, тому ця проблема є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що до проблеми художньо-естетичного розвитку здобувачів освіти зверталось багато класиків музичної педагогіки, серед них О. Апраксина, А. Артоболевська, Б. Асаф'єв,

Л. Баренбойм, Н. Ветлугіна,
Д. Кабалецький, К. Стеценко та ін.

Питанням фортепіанної педагогіки присвятили свої праці Л. Гінзбург, Г. Коган, Г. Нейгауз, Г. Падалка, О. Олексєєв, А. Шапов та інші.

Мета статті – визначення ролі фортепіанної мініатюри у художньо-естетичного розвитку здобувачів освіти, висвітлення методичних аспектів роботи над малою музичною формою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цикл фортепіанних мініатюр як жанр є доволі затребуваним у музичному мистецтві – як у концертній, так і в педагогічній діяльності. Визначальною рисою жанру є поєднання контрастних п'єс, їх співставлення та об'єднання в тій чи іншій мірі спільною ідеєю.

Одним із головних принципів сучасної мистецької педагогіки є виховання здобувачів освіти на основі різножанрового художньо-цінного репертуару, який виконує дидактичні, виховні і розвивальні функції. Отже, актуалізується завдання широкого використання у навчально-виконавському репертуарі зразків різнопланової фортепіанної мініатюри представників різних композиторських шкіл, композиторів ХХ – ХХІ ст. [7]

Аналіз сучасної фортепіанної літератури дозволяє констатувати, що актуальними для роботи з піаністами різних рівнів фортепіанної підготовки є постійна спрямованість на оволодіння новим різножанровим навчально-виконавським репертуаром, готовність до ознайомлення з новими зразками творчості сучасних композиторів, з творами маловідомих митців різних періодів та регіонів України, які внесли значний вклад у становлення національного фортепіанного репертуару.

Музична мініатюра – це невелика музична п'єса, написана, найчастіше, для фортепіано, але також і для інших інструментів, камерних ансамблів, оркестру, хору тощо.

Слід зауважити, що музичні мініатюри умовно поділяють на програмні та жанрово-побутові. Також нерідко мініатюри можуть бути п'єсами різного характеру або такими, що передають один певний емоційний стан.

Програмні п'єси, зазвичай, змальовують образні характеристики, картини природи, жанрово-побутові сцени, ілюстрації до відомих мистецьких творів (живопис, скульптура, архітектура, література, пейзажі тощо).

Жанрово-побутові – це, зазвичай, танцювальні п'єси – полька, мазурка, вальс, полонез, лендлер, або твори, з певною жанровою основою – пісня без слів. Невеликі настроєві п'єси – прелюдія, листок з альбому, експромт, музичний момент. Мініатюри бувають як і самостійними п'єсами, так і об'єднаними в цикли.

Дослідник Л. Мазель дає наступне визначення циклічної форми: «Музична форма називається циклічною, якщо вона складається з декількох частин, самостійних за формою, що контрастують за характером (насамперед – по темпу), але пов'язаних єдністю ідейно-художнього задуму» [6].

Слід зазначити, що циклічна форма передбачає певну логіку в послідовності частин, прийоми об'єднання їх в єдине ціле. Тому не будь-яка послідовність контрастних п'єс може іменуватися циклом.

Для кращого розуміння специфіки жанру мініатюри, її педагогічного потенціалу, майбутнім учителям потрібно чітко орієнтуватись не лише в особливостях жанрового формотворення, але й мати уявлення про її розвиток в історичному контексті.

Історично жанр мініатюри почав формуватися ще в епоху бароко на основі лютневої музики, зокрема в творчості композиторів-лютністів. Одним з найпопулярніших жанрів серед композиторів того часу була старовинна танцювальна сюїта [4].

Розвиваючись паралельно у найголовніших європейських центрах, жанр сюїти набуває різних характерних особливостей.

Зокрема, у німецькій сюїті склалася обов'язкова послідовність танців: алеманда – куранта – сарабанда – жига. Для такої сюїти характерна мотивна спорідненість і єдина тональність, що є об'єднуючими елементами циклу. Нерідко композитори використовували вставні танці між сарабандою та жигою. Кожна з п'єс несподівана та своєрідна за характером свого мелодизму.

Зразки жанру концентрують у собі особливості епохи, світогляду автора, якому притаманні особливі риси стильового відтворення образів, саме тому вони несуть особливе навчально-виховне навантаження у процесі інструментальної фахової підготовки здобувачів освіти.

У XVIII ст. в епоху класицизму жанр мініатюри поступається таким синтетичним жанрам, як опера, симфонія, концерт, залишаючись поза основним колом творчих вподобань композиторів. Незважаючи на те, що в музичний побут починало входити фортепіано, яке поступово витіснило клавесин та клавикорд і давало нові можливості для експериментування, зацікавленість мініатюрою у творчості віденських класиків Й. Гайдна, В.-А. Моцарта, Л. Бетховена втрачається і набуває другорядного значення. Клавірна мініатюра у них існує як побутовий жанр, призначений для 9 домашнього

музикування, представлений цілковито прикладною, головним чином, танцювальною музикою. Але, незважаючи на це, саме епоху «віденського класицизму» прийнято вважати основоположною в історичному розвитку мініатюри, а її засновником, який перший з композиторів повною мірою розкрив можливості мініатюри для своїх послідовників став Л. Бетховен [1; 2; 4].

Загалом, періодом становлення жанру мініатюри можна вважати XIX ст., оскільки саме композитори-романтики створили нову естетику мініатюризму, засновану за принципом «одномиттєвості» відображення всієї повноти буття. У композиторів-романтиків мініатюра виступає як системний принцип моделювання світу, як особливий художній напрям творчості. Прикладом є фортепіанна творчість Ф. Шуберта, Р. Шумана, Ф. Шопена, Ф. Ліста, Ф. Мендельсона та ін. [3]

Як засіб творчості, принцип мініатюри яскраво відображає сутність романтизму. Саме в мистецтві Романтизму, зміст якого зосереджений на розкритті внутрішніх переживань людини, особливої душевності, мініатюра знайшла своє адекватне вираження. Яскраво ілюструє цю сутність художній принцип романтичної мініатюри, що ґрунтується на одномиттєвості раптово виниклого почуття («музичний момент», «експромт», «ескіз»). Одночасно, в епоху Романтизму відбулося переосмислення художньої суті вже доволі поширених жанрів малої форми. Наприклад, жанр прелюдії, який був тісно пов'язаний із побутовою музикою і виконувався як невеликий музичний вступ до великого твору, в романтичному мистецтві зазнав суттєвих змін і перетворився в особливу форму лірико-філософського висловлювання [8].

Для мініатюри характерна особлива манера деталізації: тонкий душевний рух, думка, висловлена лише натяком, скороминушість враження, – все це диктує велику увагу до деталей фактури. Переважний настрій – ліричне, проникливе та поетичне споглядання, барвисті пейзажі, грайливо-скерцозні сценки, витончена танцювальність, пісенність – кожен з цих настроїв має декілька варіацій. Так виникають образи похмурі і світлі, спокійні і бурхливі, танцювальність лірична і загострено іронічна, моторність грайливих безтурботних сцен і драматичних зіткнень. Часом ці настроєві образи поєднуються разом і тоді створюються складні образні сплави [4].

Фортепіанна мініатюра – це один із найбільш поширених і виконуваних жанрів інструментальної музики. І саме робота над ліричним фортепіанним текстом сприяє розвитку музикальності, художньо-виконавській ініціативі піаніста, особливо такого, котрий не володіє яскраво вираженою емоційною сприйнятливістю. Працюючи над її зразками, ми регулярно зустрічаємося з проблемами інтонування, фразування, артикуляції кантилени. Одним із визначень «кантилени» (від лат. *cantus* – пісня) є «мелодійність музики та її виконання, здатність музиканта до зв'язно-наспівного звукоутворення» [9].

На відміну від кантилених п'єс, з характерною плавністю, пластичністю звуковедення, в п'єсах танцювального характеру спостерігаємо чітку синтаксичну розчленованість викладу, часті зміни артикуляції, гостру ритмічну пульсацію, яскраві динамічні зіставлення. Однією з типових ознак такої фактури є зв'язок технічних засобів з метро-ритмом, що

впливає на засвоєння піаністом як ритму, так і рухових «моторних» навичок. Таким чином, зазначимо, що художньо-дидактичне значення таких п'єс, як танці, марші, токати, різнопланові звукозображальні мініатюри, що пов'язані із пластичним рухом, полягає в органічному синтезі технічних і художньо-образних виконавських завдань [5].

Увага у роботі над різноплановими мініатюрами центрується навколо поступового накопичення у вихованців комплексу уявлень про музично-стильові та жанрові особливості, відповідного арсеналу технічних і організаційних навичок фортепіанної гри, втілення образного змісту творів, їх музичної мови через відповідні виконавські прийоми. Професіоналізм педагога, дотримання ним дидактичних принципів навчання, аналіз власного педагогічного досвіду, вивчення новітнього цікавого досвіду педагогічної мистецької практики – усе це є найважливішою і першочерговою умовою досягнення позитивного результату при формуванні комплексу навичок, необхідних для виконання різнопланових мініатюр.

Висновки. Як підсумок, слід зазначити, що художньо-естетичний розвиток здобувачів освіти – одне із найважливіших завдань сучасної фортепіанної педагогіки. У цьому контексті надто важливим є виконання творів малих форм, яке вимагає вдосконалення виконавсько-технологічних навичок та умінь. Вивчення фортепіанних мініатюр різноманітних жанрово-стильових різновидів та практичне їх використання у навчальній діяльності має неабиякий педагогічний потенціал, відкриває широкий простір для подальшого вдосконалення у сфері музичної педагогіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Алексеев А.Д. История фортепианного искусства: Уч. в 3-х ч. – 2-е изд., – М.: Музыка, 1988.
2. Друскин М. Клавирная музыка / М. Друскин. – Л.: ГМИ, 1960. – 284 с.
3. Кандинський-Рибніков А. Епоха романтичного піанізма та сучасне виконавське мистецтво // Музичне виконавство та педагогіка. Збірник статей. – 1991. – С. 189–213.
4. Кашкадамова Н. Б. Мистецтво викладання на клавішно-струнних інструментах / Н. Кашкадамова. – Тернопіль : Астон, 1998. – 300 с.
5. Корыхалова Н. Интерпретация музыки. – Л.: Музыка, 1979. – 208 с
6. Мазель Л. Строеие музыкальных произведений / Л. Мазель. – М.: Музыка, 1986. – 442- 450 с.
7. Олійник О.С. Українська фортепіанна музика для дітей. – К.: Наук. думка, 1979. – 107 с.
8. Соллертинский И. Романтизм, его общая и музыкальная эстетика / И. Соллертинский. – М. : ГМИ, 1962. – 48 с.
9. Юцевич Ю.Є. Музыка. Словник-довідник. – Вид. 2-ге, переробл. і доп. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 352 с.

*Стаття надійшла до редакції
11 січня 2022*

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ ДЛЯ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ

УДК 378.091.3:001.895

МЕЛЬНИК А. Ю.

*викладач факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

Abstract. The article considers the role of innovative technologies in the process of forming individual strategies of modern education; The prospects of introduction of interactive technologies in the educational process with the focus on the student's personality are researched and analyzed.

Key words: innovation, interactive learning, innovative technologies, higher educational institution.

Постановка проблеми (актуальність). Сьогодні наше суспільство знаходиться на новому етапі прогресивних змін. Однією з головних ознак сучасного суспільства є його розвиток на основі інновацій. Вимога переходу до інноваційної освіти, зокрема у вищій школі, зумовлена викликами сьогодення і належить до пріоритетних напрямів державної політики в Україні в контексті інтеграції вітчизняної освітньої галузі до європейського та світового освітнього простору. Перед вищими навчальними закладами стоїть завдання постійного підвищення якості освіти, розробка та впровадження освітніх інновацій, створення умов для переходу на новий етап інтелектуального зростання.